

İbadet

A) Temizlik ve İbadet

1) İbadetin Anlamı Kapsamı

→ İbadet, boyun eğmek, itaat ve kulluk etmek anlamlarına gelir. Allah'a saygı, sevgi, şükür ve minnet duygularını ifade etmek amacıyla yapılır.

→ İnsanın, Allah (c.c.)'in razı olduğu işleri yapması, razı olmadığı işlerden de uzak durmasıdır.

→ Peygamberler de ibadetlerin uygulanması hususunda örnek olmuşlardır. Dinimizde namaz kılmak, oruç tutmak gibi vakit belirlenen ibadetlerin yanında, canlılara yararlı olmak, güzel işler yapmak gibi insanın özgür iradesine bağlı davranışlar da ibadet sayılmıştır.

→ İslam dininde emredilen ibadetler **farz, vacip ve sünnet** olmak üzere üç bölümde değerlendirilir

Farz ibadetler: Allah'ın açık ve kesin bir şekilde yapılmasını istediği ibadetlerdir. Namaz kılmak, oruç tutmak, zekat vermek, hacca gitmek bunlardandır.

Vacip ibadetler: Allah'm emrettiği ancak farz kadar açık ve kesin olmayan ibadetlerdir. Bayram namazı kılmak, kurban kesmek, fitre vermek vacip olan ibadetlerdendir.

Sünnet ibadetler: Farz ve vacip derecesinde emredilmeyen ancak Hz. Muhammed'in (sav) sözle ifade ettiği ya da bizzat yaptığı ibadetlerdir. Beş vakit namazın sünnetlerini eda etmek gibi.

→ İslam'da emredilen ibadetler; **1. Bedenle yapılan ibadetler, 2. Malla yapılan ibadetler, 3. Hem mal hem de bedenle yapılan ibadetler** olmak üzere üç gruba ayrılır. Örneğin namaz ve oruç bedenle, zekat, fitre ve kurban mal ile, hac ise hem mal hem de bedenle yapılan ibadetlerdir.

2) Niçin İbadet Edilir

Allah (c.c) bizi yoktan var ettiği ve bununla kalmayıp yaratılmışların en üstünü kıldığı için şükretmek amacıyla O'na ibadet ederiz. Ancak ibadet, öncelikle emredildiği için yapılır.

→ İbadet, insanın yaratılış gayesidir. Yüce Allah, "**Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.**" (Zariyat 56) buyurarak bu gerçeği açıkça ifade etmiştir.

→ İbadet eden insan başlıca şunları elde eder:

- ✓ Allah'ın sevgisini ve rızasını kazanır
- ✓ İyi davranışlar kazanır, kötü davranışlardan uzaklaşır.
- ✓ Zekat gibi toplumun barışına katkıda bulunarak kendisi de huzur bulur.

3) İbadet - Temizlik İlişkisi

→ İslam dininde maddi ve manevi temizlik, ibadetin şartlarından biridir. Namaz kılmak için elbiselerin ve bedeninin temizliği şarttır.

→ Bu hususta Hz. Muhammed (s.a.v.) bir hadisinde müminlere "Sizin evinizin önünden bir nehir geçse ve o nehirde günde beş kez yıkansanız üzerinizde hiç kir kalır mı? İşte suyun kiri temizlemesi gibi günde beş kez kılınan namaz da sizin günahlarınızı temizler." (Sahih-i Buhari, Mevakit 6) buyurarak ibadetle temizlik arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir.

→ Maddi ve manevi temizliğe önem vermeyen insanlar çevresiyle içten, sevgi dolu bir iletişim kuramaz. Temizliğine dikkat eden insanlar ise hem başkaları hem de Allah (c.c) tarafından sevilir.

a. Beden Temizliği

→ Beden temizliği, kişinin baştan ayağa her türlü kirden arınmasıdır. Her sabah kalktığında elini, yüzünü iyice yıkamak, tuvalet kullanımına ve tuvaletten sonra gerekli olan temizliğe özen göstermek, yemeklerden önce ve sonra ellerini yıkamak gibi temizlik aşamaları hep beden temizliğine girer.

→ Elbise temizliği de beden temizliğinin içindedir. Kirlenen ve belli bir müddet giyilen çamaşırlar mutlaka değiştirilmelidir.

b) Gusül

→ Gusül (boy abdesti); cünüplükten veya lohusalık, adet görme vb. hallerden sonra temizlenmek için bütün vücudu yıkamaktır. Gerekli durumlarda gusül abdesti almak dinimize

göre şarttır. "**Ey iman edenler!... Eğer cünüp oldunuz ise boy abdesti alın ...**" {Maide 6} ayet-i kerimesi bunu açıkça ifade etmektedir.

Guslün farzı üçtür:

1. Ağız suyla iyice çalkalamak
2. Burnu suyla temizlemek
3. Bütün bedeni hiç kuru yer kalmayacak şekilde yıkamak

Not: Boy abdesti almanın gerektiği hallerde boy abdesti olmadan gezmek günahdır, en kısa sürede boy abdesti almak gerekir

c) Abdest

→ Abdest, bazı organların belli kaidelere göre yıkanmasıdır. Bazı ibadetler ancak abdest alındıktan sonra yapılabilir. Örneğin namaz kılmak ve Kabe'yi tavaf etmek için abdest almak şarttır.

Abdestin farzı dördtür:

1. Elleri dirseklere kadar yıkamak
2. Yüzümüzü yıkamak
3. Başı meshetmek
4. Ayakları topuklarla beraber yıkamak

Not: Abdesti bozacak bir durum gerçekleştiğinde yeniden abdest almak gerekir

Abdesti bozan bazı durumlar şöyle sıralanabilir:

1. Büyük veya küçük tuvalet ihtiyacını gidermek
2. Uyumak
3. Yellenmek
4. Bayılmak
5. Vücuttan kan çıkması

d) Teyemmüm

→ Teyemmüm, abdest ya da gusül (boy abdesti) almak için su bulunamadığı veya suyun kullanılmamasını gerektiren durumlar gerçekleştiğinde temiz bir toprakla yüz ve kolların mesh edilmesi şeklinde alınan abdesttir.

→ Teyemmüm geçici abdesttir, vakitle sınırlı ibadetlerin yapılabilmesi için verilen bir kolaylıktır. Abdestin farzlarını yapacak kadar temiz su bulunduğu zaman teyemmüm bozulur.

Teyemmümün farzı ikidir:

1. Niyet etmek
2. İki elin içini temiz toprağa sürüp, yüzün tamamını mesh etmek ve elleri tekrar temiz toprağa vurup önce sağ ve sonra sol kolu mesh etmek

e) Mekan ve Çevre Temizliği

→ İnsan, temizliği bir bütün olarak görmeli, mekan ve çevre temizliği konusunda da duyarlı olmalıdır. Çevre deyince aklımıza ev, okul gibi mekanlardan sokaklara, bahçeler ve parklardan orman ve denizlere varıncaya kadar tüm mekanlar gelmelidir. İnsanın tüm canlılara duyduğu saygı, bu hassasiyeti gerektirmektedir.

B) İslam'da İbadetler

1) İnanç ve İbadet İlişkisi

→ İnanç ve ibadet İslam'ın ayrılmaz iki parçasıdır. Müslümanlık imanla başlayıp ibadetle devam eder. Kur'an-ı Kerim'de bu konuda şöyle buyrulmaktadır: "**... Kim inanmayı kabul etmezse onun ameli boşa gitmiştir. O ahiretle de kaybedenlerdendir.**" (Maide 5)

→ İbadetle renklendirilmemiş bir inanç, toprağa dikilip bakımı yapılmamış bir fidana benzer. İbadetler inancı koruyan bir zırh görevi görerek insanı disiplin altına alır. Çünkü insan kendi nefsi ve şeytanla bir mücadele içindedir

2) Başlıca İbadetler

İbadetlerin beden ile yapılanlar (**namaz ve oruç**), mal ile yapılanlar (**zekat ve kurban**), hem beden hem de mal ile yapılanlar (**hac**) olmak üzere üç şekilde sınıflandırıldığını söylemiştik.

a) Namaz

İmandan sonra yapılması gereken ilk ve en önemli ibadet beş vakit namaz kılmaktır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır: "**... Şüphesiz namaz, mü'minler üzerine belirli vakitlerde farz kılınmıştır.**" (Nisa Suresi 103)

Emredildiği için yapılması gereken namazın başlıca faydaları şunlardır:

1. Allah'ın yakınlığını ve sevgisini kazandırır.
2. İnsana sorumluluk duygusu kazandırır.
3. İnsana zamanını programlı kullanmayı öğretir.
4. Günahlardan uzak durulmasına katkıda bulunur.

Namazın dışındaki farzlar şunlardır:

1. Abdest almak ve gerektiği hallerde gusül yapmak (hadesten taharet)
2. Elbisenin temiz olması (necasetten taharet)
3. Belirli ölçülerde giyinik olmak (setr-i avret)
4. Kibleye yönelmek (istikbal-i kible)
5. Namaz vaktinin gelmiş olması (vakit)
6. Kılınacak namaza niyet etmek (niyet)

Namazın içindeki farzlar ise şunlardır:

1. Namaza "Allahu ekber" diyerek başlamak (başlama tekberi)
2. Namazda gereken yerlerde ayakta durmak (kıyam)
3. Kur'an-, Kerim'den ayetler okumak (kıraat)
4. Secdeye varmadan önce elleri dizlere koyup yere paralel biçimde eğilmek (rüku)
5. Dizleri, elleri, alnı ve burnu yere koyup kapanmak (secde)
6. Namaz sonunda "Ettehiyyatü" duasını okuyacak kadar oturmak (kade-i ahire)

Vakit namazlarının rekat sayıları şu şekildedir:

- **Sabah namazı:** 2 (ilk sünnet) + 2 (farz)
- **Öğle namazı:** 4 (ilk sünnet) + 4 (farz) + 2 (son sünnet)
- **İkinci namazı:** 4 (sünnet) + 4 (farz)
- **Akşam namazı:** 3 (farz) + 2 (sünnet)
- **Yatsı namazı:** 4 (ilk sünnet) + 4 (farz) + 2 (son sünnet) + 3 (vitir)

b) Oruç

→ Oruç, ramazan ayı boyunca ibadet niyetiyle tan yerinin ağarmasından güneşin batışına kadar

geçen süre içinde yemek, içmekten ve orucu bozan her türlü hareketten uzak durmaktır.

→ Kur'an-, Kerim'de, " ... **Öyle ise içinizden kim bu aya (ramazan) ulaşırsa onda oruç tutsun ...** " (Bakara 185) buyrulurak ramazan orucu farz kılınmıştır.

→ Sağlık durumu elverişli olmayanlar, yolculuğa çıkanlar, hamile ve yeni doğum yapmış bebekli kadınlar gibi özel durumlarda oruç tutup tutmama konusunda ruhsat tanınmıştır. Bu kimseler oruç tutabilecek duruma geldiklerinde tutamadıkları gün sayınca, adına kaza orucu denen orucu tutarlar

Orucun başlıca faydaları şunlardır:

- ✓ Oruç, insanın iradesinin güçlenmesini, disiplinli bir yaşam alışkanlığı edinmesini ve sabırlı olmasını sağlar.
- ✓ Oruç tutan insanlar açlık ve susuzluğun ne olduğunu anladıkları için yoksulların yaşadığı güçlüklerin farkına varırlar.
- ✓ Oruç, insanın sağlıklı olmasına katkı sağlar. Kişinin yıl boyunca sürekli çalışan sindirim sistemini rahatlatır.

Oruçla ilgili bazı kavramlar:

İmsak: Oruca başlama vakti. Sabah şafak sökmeden

önceki vakit olan imsak vakti, aynı zamanda sabah namazının vaktinin başlangıcıdır.

İftar: Orucun sona erdiği, güneşin battığı ve akşam namazının girdiği vakittir.

c) Zekat

→ Zekat; dinen zengin sayılan bir Müslüman'ın, Allah emrettiği için malının kırkta birini zekat alabilecek kişilere vermesidir.

→ Toplumsal yardımlaşmayı sağlayan en önemli ibadet olan zekat, farzdır. Kuran'da "Namaz kılınız, zekat veriniz. Kendiniz için yapacağınız iyiliği Allah katında bulacaksınız." (Bakara 11 O) buyurulmuştur.

→ Bir kimsenin zekat verecek kadar dinen zengin sayılabilmesi için nisap miktarı denen bir miktar mala sahip olması gerekir. Zekat verilecek malın veya paranın bir yıl süreyle sahibinin elinde bulunması gerekir.

Zekat şu kimselere verilir:

1. Fakirlere
2. Düşkünlere
3. Savurgan olmayan borçlulara
4. Yolda kalmış, parasız ve kimsesiz yolculara
5. Okumak isteyen, fakat gerekli mali gücü sahip olmayan öğrencilere
6. Allah yolunda olanlara
7. Kalbi İslam'a ısındırılmak istenenlere
8. Zekat işlemlerini yürüten görevlilere

d) Hac

→ Hem mal hem beden ile yapılan ibadetlerden olan hac, İslam'ın en önemli ibadetleri arasındadır.

→ Hac, belirli zamanda Kabe'yi ve etrafındaki kutsal yerleri usulüne uygun olarak ziyaret etmek, buralarda yapılması gereken dini görevleri yerine getirmektir.

→ Haccın şartlarını taşıyan Müslümanların, ömürlerinde bir defa hacca gitmesi farzdır. Kur'anı Kerim'de, " ... **Yoluna gücü yetenlerin o evi hacetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkar ederse bilmelidir ki Allah bütün alemlerden müstağnidir.**" (Ali İmran 97) buyrulmuştur.

Haccın farzı 3'tür ve şunlardır:

1. **İhrama girmek:** (Hacca gidenlerin özel giyim şeklidir. Erkeklerin ihramı, beyaz, dikişsiz, iki parçadan oluşan havludur. Kadınlar için özel şekli yoktur.)
2. **Arafat'ta vakfe yapmak:** (Mekke yakınlarındaki Arafat Dağı'nda, Kurban Bayramı'nın Arefe günü, güneşin doğuşu ile batışı arasında bir süre bulunmaktır.)
3. **Kabe'yi tavaf etmek:** (Kabe'nin etrafında 7 defa dönmek demektir.)

Hac ibadetinin başlıca yararları şunlardır:

- ✓ Dünyanın dört bir yanından gelen farklı renk, dil ve ırktaki Müslümanlar birbirleriyle tanışır, kaynaşır, ortak duygu ve düşüncede buluşurlar.

- ✓ Sosyal ve ekonomik durumu farklı olan insanların aynı kıyafetle Allah'ın huzurunda buluşması, Allah katında eşit olduklarını hatırlatır.
- ✓ İnsan, zorluklara karşı dayanma gücü kazanır.

e) Kurban

→ Kurban, ibadet niyetiyle belirli bir zamanda, belirli nitelikleri taşıyan hayvanı Allah için kesmek demektir.

→ Kurban, mal ile yapılan bir ibadettir. Yüce Allah "**Rabb'in için namaz kıl ve kurban kes.**"(Kevser 2) buyurmuştur.

→ Müslüman, hür, akıllı, ergen, yolcu olmayan, dine göre zenginlik ölçüsüne ulaşmış kimse, kurban kesmelidir.

Kurban edilecek hayvanlar şunlardır: Bir yaşını doldurmuş koyun ve keçi (En fazla 1 kişi kesebilir), iki yaşını doldurmuş sığır ve manda (En fazla 7 kişi kesebilir), beş yaşını doldurmuş deve (En fazla 7 kişi kesebilir).

3) Salih Amel

→ Allah'ın rızasına ulaşmak amacıyla kişinin ve toplumun yararı için yapılan her güzel iş, söz ve davranış, salih ameldir.

→ İbadetlerin yanında insanlara, hayvanlara, yardımda bulunmak, yaşlıyı, özürünü gözetmek de salih ameldir.

→ Kur'an-ı Kerim'de doksandan fazla ayette salih amel emredilmiştir. "**Ant olsun zamana ki, insan gerçekten zarar içindedir. Ancak iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler hariç.**" (Asr 1-3)

→ Salih amel çizgisinde olan insanların oluşturduğu toplumlarda gerçek sevgi, saygı, dayanışma ve barış egemen olur.

C) İslam'da İbadetlerde İlkeler ve İbadetlerin Faydaları

İbadetlerde birtakım ilkeler vardır. Bu ilkelerin başında isteklilik, samimiyet, gösteriştten uzak olma, kolaylık ve güç yetirebilirlik gelir.

1. İbadetler ile İlgili Temel İlkeler

a) İsteklilik ve Samimiyet

→ İbadetler, bir zorunluluk duygusuyla değil, istekle ve içtenlikle yapılmalıdır. Ahlak yönüyle insana katkı sağlamayan ibadetler amacına ulaşmamış sayılır.

→ Kur'an'ı Kerim'de bu durum şöyle ifade edilmektedir: "**Biz sana kitabı gerçeğin ta kendisi olarak indirdik. O halde sen de ihlasla yalnız Allah'a ibadet et!**" (Zümer 2)

→ Allah, insanlara doğru yolu gösterir. İbadet etmelerini emreder ama kullarının birbirine bu yönde baskı yapmalarına rıza göstermez.

→ İbadet içtenlikle, dünyalık bir çıkar gütmeyen, yalnız Allah'ın rızasını kazanmak için yapıldığı zaman amacına ulaşmış sayılır. Bu duyguya "ihlas" denir.

b) Gösteriştten Uzak Olmak

→ Bir kişinin Allah rızası gözetmeyerek, yalnızca öyle görünmek için ibadet etmesine **riya (ikiyüzlülük)** denir.

→ İbadetler, sadece Allah'ın rızasını, hoşnutluğunu ka-zanmak için yapılır ve karşılığı da sadece ondan beklenir.

→ Allah (c.c), Kur'an-ı Kerim'de ibadetlerde gösteriştten uzak durulması konusunda bizi uyarır: "**Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki onlar namazlarını ciddiye almazlar. İbadetlerini gösteriş için yaparlar.**" (Ma'un 4-6)

c) Kolaylık ve Güç Yetirebilirlik

→ Allah (c.c), insanlara güçlerinin üzerine görevler yüklememiştir.

→ Kur'an-ı Kerim'de bu konu " ... **Allah sizin için kolaylık ister; zorluk istemez ...** " (Bakara 185) ayetiyle dile getirilmektedir.

→ Allah (c.c), ibadetlerde bazı özel durumlarda insanlara çeşitli kolaylıklar sağlamıştır. Örneğin yolcular, dört rekatlık farzları iki rekat olarak kılarlar. Yine abdest almak için su bulunmayan durumlarda teyemmüm ile namaz kılınabilir.

2. İslam'da İbadetlerin Faydaları

a) İbadetlerin Bireysel Faydaları

- ✓ İbadet, insan ile Yaratıcı arasında manevi ilişkiyi güçlendirir. İnsanın ruhsal yapısını güçlendirir, ona huzur verir.
- ✓ İbadet, insanda güven duygusunu ve sorumluluk bilincini geliştirir. İbadet eden kişi, kötülüklerden sakınır ve ahlaken gelişir.
- ✓ Allah (c.c) tarafından affeç:ileceğini bilen insan, umudunu canlı tutar ve özgüven duygusu kazanır.
- ✓ İbadetlerle Allah'a (c.c) sığınan insan, yalnızlık duygusuna kapılmaz, ümitsizliğe düşmez.
- ✓ İbadetler sayesinde insan, zamanını iyi planlar.

b) İbadetlerin Toplumsal Faydaları

- ✓ Ramazan orucu, zekat, sadaka ve kurban sosyal yönü olan ibadetlerdir.
- ✓ Bu tür ibadetler sayesinde insan, bir topluma ait olmanın, din kardeşliğinin önemini ve buradan edinilen gücün farkına varır.
- ✓ İbadetlerin, sosyal bütünleşme, dayanışma ve yardımlaşma alanlarında çok önemli fonksiyonları vardır.
- ✓ İbadetler aracılığıyla bir araya gelen insanlar paylaşım içinde olan sosyal bir topluluğu oluştururlar.
- ✓ İbadet eden insan, toplumda faydalı ve saygın bir kişi olarak yerini alır.

D) Tövbe ve Bağışlanma

1. İnsan Hata Yapabilen Bir Varlıktır

→ İnsan, hata yapmayan, günah işlemeyen bir yapıda değildir. İnsan, bazen hata ve günah sayılabilecek eylemlerde bulunabilir. İnsan

hatasından dönmesini bilmeli ve tövbe ederek Yaraticısına sığınmalıdır.

→ Hata ve günahlar alışkanlık haline gelmemeli, yapılıp yapılmaz pişmanlık duygusuyla ve içtenlikle bir daha yapmamaya niyet edilerek Allah'tan (c.c) af dilenmelidir.

2. Tövbe Hatadan Dönme ve İyiyeye Yönelme Erdemidir

→ Yapılan hata ve işlenen günahlardan pişmanlık duyarak Allah'tan af dilemeye, güzele yönelmeye "tövbe" denir.

→ Hata yapmak, insanın iradesine bağlı olarak olası bir sonuçken hatasını anlayıp özür dilemek de onun için önemli bir erdemdir.

→ Hata yapan ve günah işleyen insan tövbe ederek yeni bir başlangıç yapar, geleceğe ümitle bakar ve kendini iyiliklere hazırlar.

→ Kur'an-ı Kerim, içten bir şekilde, bir daha yapmamak üzere yapılan tövbeyi Allah'ın (c.c) kabul edeceğini belirtmektedir: "**Kim haksız davranışlarından sonra tövbe eder ve durumunu düzeltirse şüphesiz Allah onun tövbesini kabul eder, Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir.**" (Maide 39)

→ Allah'ın kendisini bağışlayacağına inanan kişi, başka insanların da hatalarını affetmek gerektiğini fark eder.

3. Allah (c.c.) Bağışlayıcıdır, Bağışlayana Sever

→ Allah (c.c) merhametli, tövbeleri kabul edici, bağışlayıcı ve günahları örtücüdür.

→ Allah'ın isimleri de bu gerçeği insanlara işaret etmektedir. **Rahim:** merhametli, **Tevvab:** Tövbeleri çokça kabul eden, **Settar:** Ayıp ve kusurları örten, **Afuvv:** Bağışlaması çok olan

→ Nitekim Kur'an-ı Kerim'de insanın affetmesi, bağışlayıp müsamaha göstermesi övülmüştür. Bu konuda Şura suresinin 40. ayetinde şöyle buyrulmaktadır: "... **Kim affeder, haksızlık edenle arasını düzeltirse onun da mükafatı Allah'a aittir ...** "

→ Birbirini affetmeyi başarabilen bireylerden oluşan bir toplumda hoşgörü, birlik ve beraberlik hakim olur.

4. Bağışlanma Bireysel ve Toplumsal Hoşgörünün Temelidir

Bağışlama ile hoşgörü arasında yakın bir ilişki vardır. Hoşgörü, farklı düşünce ve davranışları anlayışla karşılayarak onlara saygı göstermektir.

Bağışlamayı alışkanlık haline getirebilen toplumlarda sevgi, saygı ve hoşgörü egemen olur.

Toplum içinde yaşayan sosyal bir varlık olarak insan, belirli bir iş bölümü ve kurallar çerçevesinde varlığını sürdürür. Hatalar yapma potansiyeli ile yaşayan insan, hatalarını hoşgörüyle karşılayan bir toplumda kendine olan güvenini kaybetmez.

Affetme, insanı yüceltir, bazı kötü duygulardan kurtulmasını sağlar. Bu tutumu, kişinin sosyal çevresini genişletir.

Allah (c.c) müminlerin affedici ahlakını bir ayette şöyle bildirmiştir: "**Onlar öfkelerini yenenler ve insanlardaki haklarından bağışlama ile vazgeçenlerdir. Allah, iyilik yapanları sever.**" (Al-i İmran 134)

5. İyilikler Kötülükleri Giderir

İyiliğin gerçek anlamıyla yaşanabilmesi için insanın; "Allah'tan korkması, ahirete inanması ve kendisine Allah'ın rızasını kazanmayı amaç edinmesi gerekir.

Yapılan iyilikler, kötülükleri siler: "... **Şüphesiz iyilikler, kötülükleri giderir, süpürüp götürür. Bu, öğüt alanlar için bir öğüttür.**" (Hud 114) ayetiyle Allah (c.c) insanları iyilik yapmaya başka yönden teşvik eder.

Gerçek yaşamda da kendisine yapılan bir iyiliğe karşılık insanlar, aynı kişi tarafından daha önceden gördüğü kötülükleri affedebilmektedir. Bu duyguyu paylaşan fakat istemeden kötülük yapan insan da bu duygudan yararlanarak kötülükleri bırakıp iyilik yapmaya teşvik görmektedir.